

מסורת הש"ס

(א) וביק' גג, (ב) ג'ל' מהה יעבד, (ג) (לכל ככ), (ד) ושיעור ל, (ה) ונכנס, (ו) ג'ל' לרבנן.

תורה אור השלם

1. והפדה הלכנה ובושה התחזה כי מלך ו צבאות כהר ציון ובירושלם ונגד יקנהו כבוד;
2. מפר מחשבות ערומים ולא תעשינה ידיוהו תעשה;
3. איוב ה' כי איש כי ידר נדר לך או הקטע שבועה ואשר אקר על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו ועשה; במדבר ל ג

הגהות הב"ח

- (א) רבי דיי' ופקיה וכו' אלס נחמ' שדר פל'ל ויחמ' מהס נתקח;
- (ב) ר"ה נחמ' וכו' ואשר ופקיה הכי משמע יחמתי: (ג) ר"ה וכו' אחרת וכו' נחמ' שדר וכו' וכו' כולוהו מל' שאל על הראשון דקאמר סתמ' הכי משמע או על הכס: (ד) ר"ה וכו' אחרת נשאל וכו' לרבנן על ק' מירוחו מצי שאל ברשא פל'ל והדיל':

גליון הש"ס

גם' שא' הכיס' קעין וז' מולך דף ק"ע א':

פירוש הרא"ש

ושיקיהו טיטא. כי הפשוט בגדיו לפי שאמר בהנחת הטובות ונתן אלוהים בנעו וחייתו לקמה דבר חסדא שימר לו נדרו: מאן חכים יסעברו כי הא סתמא. שהענין לישא אשה כרי שאמר ויתרו לו דקסבר דרבנן ורבי נתן פליגי נמי בשאלה וסבר רב אחא ככוי נתן: רבינו הוה ודבריה הלכנה ובושה דההיא ודבריה כמו ודבריה מתי יפר אחר שאל הפנין כדאמרין הטרד כאלו כנה כמה וידי' עשמה דרבי נתן משום דכתיב ויפדה את נדרה אשר עליה דמשמע ליסור שחול עליה: רבתיב פשו' מחשבות ערומים. משנת מחשבה קודם שאל: ומכין ליה כלל היצא מפיו יעשה אחר שאל הנדר ואל ליה עשיה או אחרת הוא אינו מוחל אלא אחרים כו':

רש"י

ושקריה טינא. טח פניו נטיט כדי שלא יכירו רב חסדא כאלו היה אדם אחד (א) מהם שנדר שלא ישא אשה כדי שימיר לו דלפטר אילו היה מכירו לא היה ממיר לו: מאן חכים למיעבד כי האי מילתא. שדקדק בך שהשיאו אשה קודם שישאל על נדרו כדי שימול הנדר עליו קודם שאלה דקסבר כרבי נתן

דלמר לא יפר והאילו ולא חל הנדר דרבי נתן דיינא הוא ונחמ' לעומקא דדינא א': הכי נמי פליגי בשאלה. שאין שאלין לחכם עד שיהא הנדר חל עליו: דכתיב וחסרה הלכנה. (ב) והא וחסרה דמשמע אימתי הוה הפרה בזמן שחל בנה ויבנה היינו נדר. רבי נתן לטעמיה דלמר (ג) הנודר כאלו בנה כמה והמקימו כו' והיינו חל בנה חל צנין הנדר. ע"א מסיפיה דקרא וחסרה הלכנה ובושה התמה דכתיב (ד) והיא אור הלכנה כאור התמה ואור התמה יהיה שנעמים וגו' דכהיה שעתא חסרה הורא הלכנה דעד השתא כי מלך ה' צבאות על ישראל ולא קודם שימלך וה"ה גבי נדר מתי חל עליה הוא דמירר ולא קודם שימול: דכתיב מפר מחשבות ערומים. דמשמע מפר אפילו מחשבה בעלמא אף ע"פ שלא חל הנדר עדיין: אכל. נגדרים שנין שאלה לחכם דכרי הכל אינו ממיר אלא"כ חל הנדר דכתיב לא יחל דברו דמשה כל זמן שאין שם עשה בניו אלא דיבור בעלמא שעדיין לא חל הנדר לא יחל החכם והאי דדרשינן מניה (ה) הוא אינו מוחל אלא אחרים מוחלין לו בזמן שחל הנדר כפי דליו בשאלה דכרי הכל אינו [מתיר] עד שיחול הנדר: קונם שאינו נהנה לפלוני ולכל מי שאשאל עליו. כלומר אם אשאל עליו לשום חכם להחיר לי יחא עליו קונם מה שאינו נהנה לחותמו חכם: ואי אמר. דנשאלין לחכם עד שלא חל הנדר אי צע' למישאל על המודר ברישא מיתשיל אי צע' מיתשיל על חכם ברישא (ו): מאי נשאל דקאמר סתמא דמשמע לו אי נהנה לפלוני דחל עליה נדר לאלתר וירחיני ניר לכשאשאל לחכם עליו: נשאל על נדרו. שחל עליו ואח"כ נשאל נמי על נדרו שלא חל עד שישאל עליו: ואי אמר נשאל. לחכם נמי אע"פ שלא חל הנדר וכי היכי דפליגי בהפרה פליגי בשאלה וברין הוא דלרבנן (ז) חל מירוחו: שאיל ברישא. דליחל לחכם לישאל על מירוחו מחילה ואחר כך על נדרו: למימרא

בהפרה פליגי נמי בשאלה: דכתיב לא יחל דברו. למימרא דלא הוה ציה מעשה דדברו דבור בעלמא משמע ולא חלות הנדר: ולענין הלכה קיי"ל כרבנן דפליגי עליה דרבי נתן ואמרי דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר חדא דחיד ורביס הלכה כרבנן ועוד דר' עקיבא דלמר (ל) וישאל דאשת איש שאמרה הריני מירה לכשאתגרש ומגרשה דיפר על כרחין הכי סבירא ליה דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר ועוד דסוגיין בריש פרקין צענין אס ארצן אס לא ארצן כרבנן שייכא וכדכתיבנא עלה דהיה (פ) ד"ה ורבי. ואע"ג דלמר רבא מאן חכים למיעבד כי האי לאו רב אחא אלמא קלקיה משום דעבד כרבי נתן וסיון דקלקיה שמע מינה הילכתא כותיה לאו רבא היה דמשום דאפיק נפשיה מפלוגתא הוא דקלקיה וכדכתיבנא לעיל וליכא למדמי כל הני ראיות משום הא דקלקיה רבא דאיכא למדמיה וכדכתיבנא. הילכך נקטינן דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר וכן דעת הרמב"ן ז"ל: מיהו ה"מ בשחלתה נדרה כדבר שהיא עשויה לעבור על מנהג דומיא דאם עושה אינו על פי אבא ועל פי אבן דכיון דכיון שהיא מנטערת אס לא תעשה לפניה כאלו עשמה דמי אכל מלמה מנאה כדבר שאינה עשויה לעבור עליו אינו מפר אלא אס כן חל הנדר והיינו דלמירין בריש פרקין

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

ר"ן

צ.

ושקריה טינא. כדי להראותו שהוא לרץ לנדרים לאלתר לכנס בגדיו. וקסבר כי היכי דפליגי רבנן ורבי נתן בהפרה פליגי נמי בשאלה דרבי נתן נמי ס"ל בשאלה דאין חכם ממיר אלא"כ חל הנדר ונהי דנמאי דפליגי ר' נתן ורבנן קיימא לן כרבנן דחידא ורביס הלכה כרבנן וכדנענין למחבר קמן

אמר רבא "מאן חכים למיעבד כי האי מילתא אי לאו דרב אחא בר רב הונא דגברא רבה הוא דקסבר דכי היכי דפליגי רבנן ור' נתן בהפרה הכי נמי פליגי בשאלה ורב פפי אמר מחלוקת בהפרה דר' נתן סבר אין הבעל מירר אא"כ חל נדר דכתיב 'וחפרה הלכנה ורבנן סברי 'בעל מירר אע"פ שאל חל נדר דכתיב 'מפר מחשבות ערומים אבל בשאלה דברי הכל 'אין חכם מתיר כלום אא"כ חל נדר דכתיב 'לא יחל דברו לימא מסייע ליה קונם שאינו נהנה לפלוני ולמי שאשאל עליו 'ישאל על הראשון ואח"כ נשאל על השני ואי אמרת נשאל אע"פ שלא חל נדר אי בעי על האי ניתשיל ברישא אי בעי על האי ניתשיל ברישא ומי ידע אי האי קמא אי האי בתרא אלא לימא מסייע ליה קונם שאינו נהנה לפלוני הריני נזיר לכשאשאל עליו 'ישאל על נדרו ואח"כ נשאל על נדרו ואי אמרת נשאל אע"פ שלא חל נדר אי בעי על נדרו איתשיל ברישא אי בעי על נדרו איתשיל ברישא ר' נתן הוא אמר רבינא אמר לי מרימר הכי אמר אבון משמיה דרב פפי מחלוקת בהפרה אבל בשאלה דברי הכל מפר ואע"פ שלא חל נדר דכתיב רבי יוחאי דברו למימרא

אלא אס כן חל הנדר: נשאל על הראשון. על המודר ומתוך כך נאמר על החכם שממירו ולפיכך חוזר ונשאל עליו: אי צע' על האי מנשיל ברישא. יך אלל חכם ויחמר אי הדרכי ראוין מנכסי והדרכי גם כן אותו חכם כשאשאל לפניו ועכשיו אי רואה לישאל לפניו מי חכם ומחמיר אי על מה שאקרתיו כדנאמרי ומדלח אפטר למעבד הכי ש"מ דאין חכם ממיר אלא אס כן חל הנדר: ומי ידע הי קמא וכו' כפרא. הש"ס הוא דקא דחי למאן דמייתי הך קיימא דמי ידע למאן קרי תנא רשאון או אחרון דילמא כי קתיי רשאון ושני לשאלה קאמר נשאל על אי זה מהן שירצה מחלה והוא קרי ליה רשאון ואותו אחר שנשאל עליו אח"כ קרי ליה אחרון: הא רבי נתן היא. דחי ליה דבהפרה צע' שיחול הנדר וכל שכן בשאלה דכתיב לא יחל אכל לעולם אימא לך דרבנן כי היכי דפליגי בהפרה פליגי נמי בשאלה: דכתיב לא יחל דברו. למימרא דלא הוה ציה מעשה דדברו דבור בעלמא משמע ולא חלות הנדר: ולענין הלכה קיי"ל כרבנן דפליגי עליה דרבי נתן ואמרי דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר חדא דחיד ורביס הלכה כרבנן ועוד דר' עקיבא דלמר (ל) וישאל דאשת איש שאמרה הריני מירה לכשאתגרש ומגרשה דיפר על כרחין הכי סבירא ליה דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר ועוד דסוגיין בריש פרקין צענין אס ארצן אס לא ארצן כרבנן שייכא וכדכתיבנא עלה דהיה (פ) ד"ה ורבי. ואע"ג דלמר רבא מאן חכים למיעבד כי האי לאו רב אחא אלמא קלקיה משום דעבד כרבי נתן וסיון דקלקיה שמע מינה הילכתא כותיה לאו רבא היה דמשום דאפיק נפשיה מפלוגתא הוא דקלקיה וכדכתיבנא לעיל וליכא למדמי כל הני ראיות משום הא דקלקיה רבא דאיכא למדמיה וכדכתיבנא. הילכך נקטינן דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר וכן דעת הרמב"ן ז"ל: מיהו ה"מ בשחלתה נדרה כדבר שהיא עשויה לעבור על מנהג דומיא דאם עושה אינו על פי אבא ועל פי אבן דכיון דכיון שהיא מנטערת אס לא תעשה לפניה כאלו עשמה דמי אכל מלמה מנאה כדבר שאינה עשויה לעבור עליו אינו מפר אלא אס כן חל הנדר והיינו דלמירין בריש פרקין

עין משפט

א א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט י"י י"יא י"יב י"יג י"יד י"טו י"טז י"יז י"יח י"יט י"כ י"כא י"כב י"כג י"כד י"כה י"כו י"כז י"כח י"כט י"ל י"לא י"לב י"לג י"לד י"לה י"לו י"לז י"לח י"לט י"מ י"מא י"מב י"מג י"מד י"מה י"מו י"מא י"מב י"מג י"מד י"מה י"מו י"מא י"מב י"מג י"מד י"מה י"מו

תוספות

ושיקיהו טיטא. פי' טוח נטיט שלא יהיה מן השלם. אי' י'ש' לפרס שיקי' כדי שלא יכירי רב תפסו שהיה מתבייש על מה שלא קיים נדרו: מלן חכיס כו'. שלא היה רואה להחיר עד ששיאלו ומל הנדר: הי' בשאלה. דקסבר הלכה כרבי נתן: דכתיב וחסרה הלכנה ובושה התמה דכתיב (ד) והיא אור הלכנה כאור התמה ואור התמה יהיה שנעמים וגו' דכהיה שעתא חסרה הורא הלכנה דעד השתא כי מלך ה' צבאות על ישראל ולא קודם שימלך וה"ה גבי נדר מתי חל עליה הוא דמירר ולא קודם שימול: דכתיב מפר מחשבות ערומים. דמשמע מפר אפילו מחשבה בעלמא אף ע"פ שלא חל הנדר עדיין: אכל. נגדרים שנין שאלה לחכם דכרי הכל אינו ממיר אלא"כ חל הנדר דכתיב לא יחל דברו דמשה כל זמן שאין שם עשה בניו אלא דיבור בעלמא שעדיין לא חל הנדר לא יחל החכם והאי דדרשינן מניה (ה) הוא אינו מוחל אלא אחרים מוחלין לו בזמן שחל הנדר כפי דליו בשאלה דכרי הכל אינו [מתיר] עד שיחול הנדר: קונם שאינו נהנה לפלוני ולכל מי שאשאל עליו. כלומר אם אשאל עליו לשום חכם להחיר לי יחא עליו קונם מה שאינו נהנה לחותמו חכם: ואי אמר. דנשאלין לחכם עד שלא חל הנדר אי צע' למישאל על המודר ברישא מיתשיל אי צע' מיתשיל על חכם ברישא (ו): מאי נשאל דקאמר סתמא דמשמע לו אי נהנה לפלוני דחל עליה נדר לאלתר וירחיני ניר לכשאשאל לחכם עליו: נשאל על נדרו. שחל עליו ואח"כ נשאל נמי על נדרו שלא חל עד שישאל עליו: ואי אמר נשאל. לחכם נמי אע"פ שלא חל הנדר וכי היכי דפליגי בהפרה פליגי בשאלה וברין הוא דלרבנן (ז) חל מירוחו: שאיל ברישא. דליחל לחכם לישאל על מירוחו מחילה ואחר כך על נדרו: למימרא

מזי רבי יוא. אכל ורבא יוכל להיות דכי היכי דבהפרה מירר אע"פ שלא חל בהנחת חכם נמי ממיר אע"פ שלא חל: אכל בשאלה דיי' ממיר מיד. אע"פ שלא חל דכתיב לא יחל דברו למירר דלא הי' תעשה כלומר ממיר מיד אע"פ שאין שם פדיון אלא דבור אחר הוא דלא חל אכל אחרים מוחלין לו: